

s e s framställning till Ålands landsting

N 26/1953.

med förslag till landskapslag angående sär-

skilda temporära anordningar rörande folk-

skolväsendet i landskapet Åland.

I riket har Regeringen till Riksdagen ingivit en proposition med förslag till lag angående vissa temporära anordningar i fråga om folkskolväsendet. I sin motivering till framställningen säger Regeringen

"Av upprätthållandet av folkskoleväsendet åsamkas staten ytterst stora kostnader, vilkas belopp under de senast förflutna åren snabbt vuxit. Till följd av det ökade antalet barn och en del i folkskolans uppbyggnad företagna nyordningar fortgår utgiftsökningen under de närmaste åren och den börda, som folkskoleväsendet medför för staten, blir oproportionerligt tung. För förhindrande av detta anser Regeringen det nödvändigt att få till stånd erforderliga nedskärningar av kostnaderna för folkskoleväsendets upprätthållande. En nedskärning av kostnaderna för folkskoleväsendet förutsätter i många punkter ändring av gällande lagar. De behövliga ändringarna ha sammanförts i en särskild undantagslag, som är av-

sedd att vara i kraft under fem års tid eller åren 1954-1958.

Enligt Regeringens uppfattning kunna folkskoleväsendets utgifter inskränkas genom att ombilda den sju årsklasser omfattande egentliga folkskolan till sexklassig, vilket innebär en återgång till den folkskoltyp, som var gällande före den 1 augusti 1948. Denna ändring innebär i de flesta fall icke, speciellt såvitt gånge är om skolorna på landsbygden, någon nämnvärd minskning av undervisningens effektivitet, ty i många kommuner har sjukklassig undervisning icke hittills kunnat tillräckligt effektivt ordnas. Samtidigt borde folkskolornas fortsättningsundervisning upphöra för vissa år.

Uppförandet av nya folkskolebyggnader i den omfattning, som lande lagbestämmelser förutsätta, skulle för staten och kommunerna medföra stora byggnadskostnader. Då man i fråga om dessa kostnader tillika borde eftersträva att åstadkomma besparingar, borde kommunernas byggnadsskyldighet lättas. Fördenskull borde kommun befrias från skyldigheten att inrätta ny folkskola, om det sammanräknade antalet barn, som skola placeras i högre och lägre folkskola i ett skoldistrikt understiger trettio. Därest kommun ordnar den obligatoriska befordran av eleverna till och från skolan, kunde skolstyrelsen

sen bevilja befrielse från inrättandet av ny skola, även om antalet barn skulle överstiga trettio. - Likaså borde både i högre och lägre folkskola det maximala antalet elever ökas, som undervisas i en grupp. I fråga om folkskolbyggena borde man återgå till det system, som var gällande under åren 1950-1952 och enligt vilket lands- och köpingskommunernas rätt att för uppförandet av de egna folkskolbyggnaderna erhålla statsunderstöd och amorteringslån var beroende av byggnadstillstånd från undervisningsministeriet. För såvitt kommun ej erhöle understöd eller lån av staten för folkskolebygge, kunde kommunen icke åläggas att bygga, även om den enligt annat stadgande skulle vara skyldig därtill.

Enligt Regeringens uppfattning är det icke sakenligt, att interimistisk folkskollärare utan kompetens för tjänsten eller internatföreståndare uppbär samma penninglön som kompetent lärare eller internatföreståndare. Fördenskull föreslås, att i den lag, som nu skall givas, intages en bestämmelse, enligt vilken kommun får statsbidrag till penningavlöningen av interimistisk folkskollärare utan kompetens för tjänsten och internatföreståndare endast för den del av läsåret som undervisningstiden i vederbörande skola varar.

Då den kostnadsfria utdelningen av läroböcker och andra skol-
förnödenheter utan åtskillnad till samtliga elever åsänkar staten
oskäligen stora kostnader, borde den avgiftsfria utdelningen till-
låtas endast åt elever till medellösa föräldrar.

Den besparing, som de ovan relaterade åtgärderna skulle medföra
har under år 1954 beräknats till ca. 800 miljoner mark, under år
1955 till ca. 1.150 miljoner mark samt under åren 1956-1958 till
ca. 1.425 miljoner mark årligen."

Förslaget till ifrågavarande lag utgör en av de åtgärder Rege-
ringen vidtagit för att skära ned rikets utgifter. Med hänsyn till
kompenseringen av landskapets utgifter är det ändamålsenligt och
nödvändigt, att rikslagstiftningen motsvarande landskapslagstift-
ning förefinnes. Landskapsstyrelsen har därför låtit utarbeta för-
slag till landskapslag i ämnet. Enligt förslaget skall i händelse
rikslag om vissa temporära anordningar rörande folkskolväsendet
tages, sagda rikslag tillämpas i landskapet tillslvidare, och till-
dess Landstinget genom lagstiftning annorlunda beslutar, dock ska-
vid tillämpningen landskapsstyrelsen äga rätt att besluta i de
fall, där enligt rikslagen beslut skola fattas av undervisnings-
ministeriet eller skolstyrelsen.

Avskrift av Regeringens förslag till rikslag bifogas denna
framställning.

Hänvisande till förestående får landskapsstyrelsen vördsammast
förelägga Landstinget till antagande nedanstående

L a n d s k a p s l a g

angående särskilda temporära anordningar rörande folkskolväsendet
i landskapet Åland.

I enlighet med Ålands landstings beslut stadgas:

1 §.

I riket antagen lag om vissa temporära anordningar rörande
folkskolväsendet, skall ~~denna rikslag~~ jämte med stöd av densamma ut-
färdade verkställighets- och andra föreskrifter, tillämpas i land-
skapet Åland, dock sålunda, att landskapsstyrelsen äger besluta i
de fall, där enligt rikslagen beslut skola fattas av undervisnings-
ministeriet eller skolstyrelsen.

2 §.

Denna landskapslag skall tillämpas från och med den dag, då i
1 § nämnda rikslag trätt i kraft, samt gälla till dess Ålands lands-
ting genom lagstiftning annorlunda beslutat.

Mariehamn den 4 november 1953.

landskapsstyrelsens vägnar:

Lantråd

Viktor Strandfält

Viktor Strandfält.

Landskapssekreterare

Ch. Stormbom

Ch. Stormbom.

Avskrift.

L a g

angående vissa temporära anordningar i fråga om folkskoleväsendet.
I enlighet med Riksdagens beslut stadgas:

1 §.

Utan hinder av vad som i gällande lagstiftning angående folkskoleväsendet är stadgat, skall i fråga om folkskoleväsendet under åren 1954-1958 iakttagas stadgandena i denna lag.

2 §.

Vid egentlig folkskola, som vid begynnelsen av läsåret 1953-1954 bestått av sju årsklasser, finnes intill slutet av läsåret 1954-1955 sju årsklasser och därefter sex årsklasser, av vilka i fullständig folkskola de två eller tre lägsta bilda den lägre och de fyra eller tre högre årsklasserna den högre folkskolan.

Undervisningen för de elever, som vid början av kalenderåret 1954 äro intagna i de fem lägsta klasserna i sådan skola, som avses i 1 mom. ordnas såsom därom medelst förordning närmare stadgas, sålunda, att de under sin återstående skoltid kunna inhämta folkskolans lärokurs. Den årliga lärotiden för nämnda elever kan medelst förordning förlängas med högst fem veckor.

3 §.

Fortsättningsundervisning meddelas icke efter utgången av läsåret 1953-1954.

4 §.

Kommun är icke skyldig att grunda ny folkskola därest det sammanlagda antalet barn i skoldistriktet, som skola intagas i lägre och högre folkskolan, understiger trettio. Anordnar kommun daglig transport av eleverna till och från skolan, må skolstyrelsen befria kommunen från skyldighet att grunda ny skola, även om antalet elever i skoldistriktet överstiger trettio.

5 §.

Maximiantalet elever i grupp, som undervisas gemensamt, är i den högre folkskolan femtio och i den lägre folkskolan fyrtio. Kan nämnda elevantal på grund av utrymmesbrist icke undervisas i skolrummet, äger skolstyrelsen rätt att på ansökan minska maximiantalet, likväl icke till mindre än fyrtio i den högre och trettiofyra i den lägre folkskolan.

Inrättar kommun ny eller bibehåller den vakant lärartjänst, ehuru dessa åtgärder skulle hava kunnat undvikas genom höjning av elevantalet i undervisningsgrupperna till de i 1 mom. nämnda maximiantalen, erlägges icke statsunderstöd för avlönande av dessa lärare.

-2-

6 §.

Kommun är berättigad att erhålla statsunderstöd och amorteringslån för anskaffande av egna folkskolbyggnader endast, därest den för skolbyggnader erhållit byggnadstillstånd av undervisningsministeriet, såvida byggnadsarbetet icke påbörjats före den 1953.

Kommun, som på grund av stadgandet i 1 mom. icke kunnat beviljas byggnadsunderstöd och -lån, må icke förpliktas till byggnadsverksamhet, ehuru den med stöd av annat stadgande vore skyldig därtill.

7 §.

Kommun erhåller statsunderstöd för inkompetent interimistisk folkskollärares eller internatföreståndares penningavlöning endast för den del av läsåret, under vilken undervisningen vid vederbörande skola pågår.

8 §.

Elev vid folkskola erhåller avgiftsfritt till skänks läroböcker och annan skolmateriel endast, därest direktionen på grund av hans medelöshet finner sådant nödvändigt.

9 §.

Närmare föreskrifter angående tillämpningen och verkställigheten av denna lag meddelas genom förordning.

Helsingfors den 18 september 1953.

REPUBLIKENS PRESIDENT

J.K. Paasikivi.

Undervisningsminister Johannes Virolain